

بررسی نظریه شهر خلاق و ضرورت استفاده در برنامه ریزی شهری

پریسا محسنی^۱، زهرا سلیمی پور^۲، احمد نجفی^۳^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین (باراجین)، قزوین، ایران، Parisamohseni40@yahoo.com^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین (باراجین)، قزوین، ایران، Zahrasalimipoor@yahoo.com^۳ کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران، ahmad.najafi1991@yahoo.com

چکیده

محدودیت ها و موانع (فیزیکی، اجتماعی، فرهنگی و غیره) از شهر ها، خلاقیت تبدیل به نیروی محرکه رشد و توسعه ی اقتصادی شهرها، مناطق و ملت خواهد شد [۲].

تعاریف

◆ تعریف خلاقیت

خلاقیت توانایی ایجاد ایده های تازه از طریق ترکیب، تغییر و یا دوباره استفاده کردن از ایده های موجود است. میتوان گفت که هر کس دارای توانایی خلاق ذاتی است. برای مثال در سنین بزرگسالی اغلب خلاقیت توسط آموزش سرکوب شده است، اما هنوز وجود دارد و می توان آن را بیدار نمود. افراد خلاق به سختی و بطور مستمر کار میکنند تا به وسیله تغییرات درجی و پالایش کارهایشان، ایده ها و راه حل ها را اصلاح کنند [۳].

◆ مفاهیم خلافت و نوآوری

واژه های خلاقیت و نوآوری معمولا به جای یکدیگر به کار می روند، اما با یکدیگر تفاوت دارند، با توجه به نظر اندی برنت^۱ از مرکز خلاقیت مدرسه مدیریت کرنفیلد^۲، خلاقیت یک فرآیند فکری و اگر است که ایده ها را تولید می نماید و قابل ارزیابی نیست؛ در حالیکه نوآوری یک فرآیند همگرا شامل انتخاب و اجرای ایده هاست. در این دیدگاه خلاقیت، پروسه تولید ایده های جدید و نوآوری پروسه اجرای آنهاست [۴]. در این دیدگاه یک شهر ممکن است بسیار خلاق باشد لیکن فاقد مهارت های مالی و ارزیابانه و تحلیلگرانه برای دستیابی به راه حل های نوآورانه باشد. در این دیدگاه خلاقیت یک زمینه لازم برای نوآوری است و بعضی شهرها ممکن است به طور خاص خلاق و بقیه به شکل ویژه نوآور باشند.

شومپتر یکی از بهترین و قدیمی ترین تعریفها را از نوآوری ارائه کرده است. وی نوآوری را فرآیند "تخریب خلاق" تعریف کرده و آن را نیروی محرکه توسعه اقتصادی دانسته است. از آن نوآوری به مرکز توجه سیاستگذاریهای اقتصادی تبدیل شده است و تعاریف متعددی نیز از نوآوری ارائه گشته است در حال حاضر یک توافق عمومی براین تعریف از نوآوری وجود دارد:

پیشرفت در شهرهای معاصر در گرو خلاقیت داشتن شهروندان است. فضاهای معماری و شهرسازی یکی از عناصر مهم ایجاد خلاقیت در افراد هستند. برنامه ریزی های شهری باید به گونه ای باشد که با ایجاد چنین مراکزی زمینه را برای استفاده حداکثری از خلاقیت شهروندان ایجاد کند. این پژوهش با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی بر آن است تا به مطالعه نظریه شهر خلاق بپردازد و با بیان و واکاوی آن به معرفی نمونه های موفق جهانی پرداخته و در نهایت به ارائه راهکارهایی برای انجام این نظریه در کشور بپردازد.

واژه های کلیدی

شهر خلاق، خلاقیت، برنامه ریزی شهری، نوآوری، تئوری خلاقیت.

مقدمه

در تحول اقتصادهای دانش محور، شهرها و مقوله مدیریت شهری نقش کلیدی را ایفا کرده است. اصفهان شهری پویا، زنده و مردم محور است و دارای تنوع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، اما هنوز با شهر خلاق فاصله زیادی دارد. بنا بر این برای رسیدن به هر توسعه ای بصورت بهینه، ارزیابی، تحلیل و سطح بندی منطقه ضرورت دارد.

رشد سریع شهرها و بدنبال آن گسترش عمودی شهر بویژه در مراکز شهری سبب می شود مراکز شهری حس مکان خود را از دست دهند هر چند این روند منجر به گسترش مراکز علمی، فناوری، نوآوری و نهایتا گسترش سرمایه های انسانی خلاق گردد اما تا زمانی که این چنین توسعه ای بر مبنای نظری سنتی شکل بگیرد پیامدهایی چون افزایش بیکاری، افزایش نابرابری معنایی در داخل شهر و برتر شدن شکاف اجتماعی و اقتصادی را بدنبال دارند [۱].

شهرها ظرف های خلاقیت هستند و همیشه چرخ های حرکت، تمرکز و هدایت انرژی خلاق بشر بوده اند. بیشتر ادبیاتی که در زمینه یشهر های خلاق و نوآور به نگارش در آورده اند، تنها به نقش خلاقیت در رشد و شکل دهی به شهر نپرداخته اند، بلکه بیشتر بر این تاکید دارند که با حذف

¹ Andy Burentt² Cranfield